

»Nitratforureningen af vort grundvand er den mest truende miljøkatastrofe i vor tid.«

»Det bør være sådan, at jeg uden frygt kan gå ud i mit køkken og drikke et glas vand.«

»Nitratforureningen ligger som en tikken-
de bombe under vor drikkevandsforsyning.«

Altsammen er det citeret fra presse og fjernsyn, fremmanet af miljøstyrelsens NPO-redegørelse af august 1984.

Katastrofestemningen har sin baggrund i redegørelsens figur 5.1.2. med titlen: »Udviklingen i grundvandets nitratinhold i Danmark«.

Efter titlen måtte man forvente tal for det gennemsnitlige nitratinhold i det vandværksleverede vand gennem en årrække.

I stedet for at gå til vandværkerne er man gået en besynderlig vej. Man er gået til »Danmarks Geologiske Undersøgelser«s borearkiv, der fra alle brøndboringsfirmaer får tilsendt en række oplysninger for hver enkelt udført boring bl.a. om vandets nitratinhold.

10.920 nitratanalyser har man anvendt i den ønskede beregning. For at få så stort et materiale som muligt har man medtaget analyser for boringer med dybder på 10 m og mere.

Man har beregnet det gennemsnitlige nitrattal for hver femårsperiode siden 1940 og fundet, at nitrattallet før 1960 lå på ca. 4 mg/l, samt at dette tal efter 1980 var steget til 13 mg/l.

Det må siges at være katastrofale tal med en uhyggelig stigningstakt.

Da 25 mg/l er den såkaldte vejledende kravværdi, stod det klart for alle, at tiden var knap, nu måtte der gøres noget inden katastrofen.

Beregningens grundmateriale tåler blot ikke en nærmere granskning.

10 m dybe boringer har intet med drikkevandsindvinding at gøre. Til dette formål må man almindeligvis ned i 50-80 meters dybde.

Man har ganske simpelt fået alle markvandsboringerne med i materialet. Det passer også godt med beregningens resultat. Markvandingen begyndte at tage fart omkring 1960. I alle vestjyske sandjordsegne udgør markvandingen nu en almindelig sikring mod tørkekatastrofer.

Det er karakteristisk, at disse boringer i sandjord er af ringe dybde, og at de uden hensyn til vandforurening er placeret nær gårdene med deres oplag af ajle, gylle, fast gødning og ensilage.

Ser man i redegørelsens samme afsnit, figur 5.1.4, der vedrører boringer dybere end 40 m, altså hovedsagelig vandværksboringer, ser man gennem alle femårsperioderne kun nitrattal så små, at man almindeligvis betragter vandet som nitratfrit.

Men også dette materiale er misvisende på grund af større nedsivningstid end 20 år.

Når man betænker, hvilke følger de foretagne nitratberegninger har haft for nitratdebatten i folketing, miljøudvalg, fjernsyn, presse og i befolkningen, var det vel ikke uden grund, hvis man bad miljøstyrelsen om skyndsomst at indhente de virkelige nitrattal samt tal om leveret mængde for det vandværksleverede drikkevand i årene fra 1960 og fremefter.

En ting, man savner i NPO-redegørelsen, er anvendelse af de tal, man selv har fundet frem til om nitratbelastning til en beregning af den maksimale forurening.

Redegørelsen anfører, at grundvandsforureningen hovedsageligt stammer fra to kilder i landbruget.

Det ene er gårdbidraget, der består af afløb fra oplag af ensilage, ajle, gylle og fast gødning.

Det andet er arealbidraget, som består af nedsivning til grundvandet af kvælstof fra planteproduktionen i markbruget.

Gårdbidragets ene del påregnes at strømme med dræn- og overfladevand til vandlø-